

Samorządy pod lupą: kto najlepiej wykorzystuje środki UE i inwestuje w ochronę klimatu?

Kategoria: Zarządzanie Przestrzenią

Opublikowano: środa, 03, grudzień 2025 08:00

Katarzyna Sekuła

Odśłony: 252

Najnowszy raport dotyczący wykorzystania funduszy unijnych oraz wydatków na ochronę powietrza i klimatu w polskich samorządach w latach 2004-2024 pokazuje wyraźne różnice między gminami, powiatami i województwami. Analizy obejmujące dwie dekady przynoszą zaskakujące wyniki - zarówno imponujące sukcesy, jak i poważne zaniechania.

W 42 jednostkach samorządu terytorialnego łączna kwota dotacji unijnych przekroczyła 10 tys. zł na mieszkańca. Wśród nich znalazły się trzy miasta wojewódzkie, trzy miasta na prawach powiatu, dwanaście małych miast oraz aż 24 gminy wiejskie. Na szczycie zestawienia uplasowały się Krynica Morska, Uniejów, Świnoujście i Ożarówice - samorzady, które najsukuteczniej sięgały po europejskie fundusze rozwojowe.

Ochrona klimatu nadal na marginesie wydatków JST

Mimo rosnącej wagi zmian klimatu oraz jakości powietrza, w 2024 roku wydatki w rozdziale 90005 „Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu” stanowiły zaledwie 0,2 proc. wszystkich wydatków samorządów. Nawet nakłady inwestycyjne związane z tą sferą nie przekroczyły 1 proc. budżetów inwestycyjnych. To pokazuje, że zagadnienia związane z adaptacją do zmian klimatu oraz walką ze smogiem - mimo ich znaczenia społecznego - nie stanowią priorytetu w finansach JST.

Jednocześnie autorzy raportu zaznaczają, że klasyfikacja budżetowa nie zawsze pozwala w pełni uchwycić wszystkie działania ekologiczne, choć rozdział 90005 pozostaje najtrafniejszym wskaźnikiem skali zaangażowania.

Gminy wiejskie i miejsko-wiejskie najbardziej aktywne

Największe nakłady na działania związane z ochroną powietrza i klimatu zanotowano w gminach wiejskich oraz miejsko-wiejskich. To tam w latach 2022-2023 obserwowano wyraźny wzrost wydatków, po którym w 2024 roku nastąpiło gwałtowne załamanie. Przyczyną było ograniczenie dostępnych środków unijnych, wynikające z opóźnień w ich absorpcji przez Polskę - nie zaś zmiana polityki klimatycznej.

W 18 niewielkich gminach miejskich i miejsko-wiejskich oraz w 61 gminach wiejskich nakłady przekroczyły 1000 zł na mieszkańca. Liderami zestawienia zostały Sulmierzyce i Ożarówice, w których wydatki wyniosły ponad 4000 zł per capita.

Jednocześnie w 1287 gminach nakłady były symboliczne, poniżej 50 zł na mieszkańca, a w 155 gminach nie odnotowano ich wcale. Skala zróżnicowania jest więc ogromna.

Województwa i powiaty na drugim planie

W ciągu ostatnich trzech lat wydatki klimatyczne pojawiły się również w budżetach 14 województw, ale ich skala była śladowa. Najwyższy wynik osiągnęło województwo śląskie, lecz i tam poziom wydatków stanowił zaledwie kilkanaście złotych na mieszkańca.

W powiatach środkowej części na ochronę powietrza i klimatu pojawiły się rzadko - jedynie w co czwartym samorządzie tego szczebla.

Wnioski

Samorządy pod lupą: kto najlepiej wykorzystuje środki UE i inwestuje w ochronę klimatu?

Kategoria: Zarządzanie Przestrzenią

Opublikowano: środa, 03, grudzień 2025 08:00

Katarzyna Sekuła

Odsłony: 252

Autorzy podkreślają, że choć wydatki klimatyczne stanowią niewielką część budżetów, to skala wyzwań związanych ze smogiem i adaptacją do zmian klimatu wymaga silnego zaangażowania lokalnych władz. Samorządy mają realny wpływ na jakość powietrza i warunki życia mieszkańców. Sukcesy liderów pokazują, że skuteczne działania są możliwe - ale ich brak w wielu gminach pozostaje poważną luką w lokalnej polityce publicznej.

Pełny raport można pobrać [TUTAJ](#).